

Katedra i Zakład Stomatologii Zachowawczej

– wybrane aspekty działalności

Katedra i Zakład Stomatologii Zachowawczej (KiZSZ) jest jedną z jednostek Oddziału Stomatologicznego Wydziału Lekarskiego Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego prowadzących kształcenie przede wszystkim na kierunku lekarsko-dentystycznym i na kierunku technik dentystycznych. Historia tej jednostki sięga końca lat 40. ubiegłego wieku, kiedy w 1949 r. w ramach Wydziału Stomatologicznego powołano Zakład Stomatologii Zachowawczej. W 1970 r. Zakład Stomatologii Zachowawczej wszedł w skład nowo powołanego Instytutu Stomatologii, a po rozwiązaniu Instytutu w 1992 r. powstała Katedra i Zakład Stomatologii Zachowawczej jako samodzielna jednostka. Pierwszym kierownikiem Zakładu Stomatologii Zachowawczej była dr Ksenia Lutomska (od 1961 r. profesor nadzwyczajny), która kierowała jednostką aż do przejścia na emeryturę w 1970 r. W latach 1970-1973 obowiązki kierownika pełniła dr med. stom. Jadwiga Pawlak. W 1973 r. kierownikiem Zakładu Stomatologii Zachowawczej, a następnie Katedry i Zakładu Stomatologii Zachowawczej został doc. dr hab. Edward Witek (od 1983 r. tytułarny profesor nadzwyczajny, a od 1994 r. tytułarny profesor zwyczajny), który pełnił tę funkcję do połowy 2002 r. W lipcu 2002 r. kierownictwo jednostki objęła dr hab. Barbara Kochańska, obecnie prof. nadzw. GUMed.

Prof. dr hab. Edward Witek po przejściu na emeryturę w 2002 r. jeszcze przez wiele lat prowadził zajęcia ze studentami, wykładając zasady etyki lekarskiej, był także aktywnym członkiem Niezależnej Komisji Bioetycznej do Spraw Badań Naukowych GUMed. W lutym 2011 r. pracownicy Katedry zorganizowali uroczyste obchody 80 urodzin Profesora,

a następnie współuczestniczyli w organizacji Benefisu Nestorów Gdańskiej Stomatologii, który odbył się 19 marca 2011 r. w Sali Kolumnowej Muzeum Narodowego w Gdańsku. Uroczystą laudację na cześć profesora Edwarda Witka wygłosiła Barbara Kochańska (zdjęcia i laudacja są dostępne na stronie internetowej OIL w Gdańsku).

W związku z tym, że historia i działalność zarówno Zakładu Stomatologii Zachowawczej, jak i Katedry i Zakładu Stomatologii Zachowawczej do końca XX wieku były przedmiotem wielu publikacji przygotowywanych z okazji różnych uroczystości jubileuszowych, w tym opracowaniu skupiono się na późniejszym okresie działalności Katedry, który obejmował lata 2002-2017 i nie był jeszcze przedmiotem opracowań.

Działalność dydaktyczna

Począwszy od 2003 r., działalność dydaktyczna jednostki była stopniowo rozbudowywana i unowocześniana. Dotyczyło to zarówno oferty dydaktycznej w zakresie przedmiotów obowiązkowych i fakultatywnych, programów i metod kształcenia, metod oceny wyników kształcenia, jak również rozwoju bazy dydaktycznej. Wprowadzane zmiany były niezbędne, ze względu na nowe standardy nauczania na kierunku lekarsko-dentystycznym. Na potrzeby nowych zadań w latach 2003-2011 stopniowo przebudowywano i doposażano pracownię fantomową m.in. w 12 unitów symulacyjnych, stworzono pracownię komputerową wraz z salą seminaryjną. Ze względu na rosnące potrzeby dydaktyki klinicznej, doprowadzono do remontu pomieszczeń Poradni Stomatologii Zachowawczej UCS i do wymiany 13 unitów. Poza remontami i doposażaniem bazy dydaktycznej, przeprowadzono gruntowne remonty pomieszczeń dla nauczycieli akademickich Katedry.

Obecnie liczba zajęć dydaktycznych prowadzonych w Katedrze w ciągu roku przekracza 8000 godzin. Są to zarówno wykłady, seminaria, ćwiczenia przedkliniczne (fantomowe), jak również ćwiczenia kliniczne. Zajęcia przedkliniczne (symulacyjne) są prowadzone w 12-stanowiskowej pracowni fantomowej Katedry, natomiast zajęcia kliniczne prowadzone są na aktualnie dostępnej bazie Poradni Stomatologii Zachowawczej UCS. Katedra i Zakład Stomatologii Zachowawczej prowadzi samodzielnie 10 obowiązkowych przedmiotów i 3 fakultety na 5 latach kierunku lekarsko-dentystycznego, ponadto 3 obowiązkowe przedmioty na technikach dentystycznych (II i III rok) oraz 2 przedmioty na poziomie II° (rok I). Jednostka prowadzi również zajęcia kliniczne w ramach przedmiotów koordynowanych przez inne jednostki Oddziału Stomatologicznego na V roku kierunku lekarsko-dentystycznego. W czasie wakacji, pracownicy KiZSZ prowadzą zajęcia kliniczne w ramach obowiązkowych praktyk wakacyjnych dla roku II, III i IV kierunku lekarsko-denty-

Kierownictwo i pracownicy Zakładu Stomatologii Zachowawczej (lata 70.) na schodach przed budynkiem CBM. W pierwszym rzędzie od strony lewej stoją: prof. Edward Witek, dr Jadwiga Pawlak, prof. Ksenia Lutomska, dr Gabriela Romankiewicz-Woźniczko, prof. Jadwiga Sadlak-Nowicka. W drugim rzędzie od strony lewej stoi dr Barbara Góra, obok dr Teresa Kaczmarczyk, po stronie prawej – dr Jerzy Kaczmarczyk

stycznego. Należy podkreślić, że Katedra realizuje na kierunku lekarsko-dentystycznym przedmioty kierunkowe i zawodowe, które kończą się 4-stopniowym egzaminem dyplomowym. Pracownicy Katedry są promotorami lub recenzentami prac licencjackich i magisterskich prowadzonych na WNoZ, byli również promotorami i recenzentami prac licencjackich na kierunku higieny stomatologicznej.

Na bazie pracowni fantomowej, w ramach kształcenia podyplomowego, corocznie organizowane są kursy na potrzeby specjalizacji w dziedzinie stomatologii zachowawczej z endodoncją. Są to wysoce specjalistyczne kursy dotyczące stosowania mikroskopu operacyjnego w endodoncji, na które liczba chętnych wielokrotnie przewyższa możliwości pracowni fantomowej KiZSZ. Należy podkreślić, że pracownicy Katedry stale podnoszą swoje kwalifikacje zawodowe, posiadają specjalizację I stopnia w zakresie stomatologii ogólnej i specjalizację II stopnia w zakresie stomatologii zachowawczej, względnie specjalizację w zakresie stomatologii zachowawczej z endodoncją, dzięki czemu mogą uczestniczyć w szkoleniu podyplomowym również jako kierownicy specjalizacji.

Pracownicy Katedry aktywnie uczestniczą w organizacji i realizacji procesu kształcenia na kierunku lekarsko-dentystycznym pełniąc przez wiele lat z dużym zaangażowaniem funkcje opiekunów i zastępców opiekunów lat na II, III, IV i V roku (M. Gidzińska, B. Lipka, M. Pellowska-Piontek, E. Zedler, J. Kowalska-Skabara, A. Cackowska-Lass, M. Póljanowska, J. Barwińska-Płużyńska), a także funkcje opiekunów praktyk wakacyjnych na I, II, III i IV roku (A. Cackowska-Lass, M. Gidzińska, B. Lipka, M. Pellowska-Piontek). Ponadto w latach 2008-2012 kierownik Katedry była kierownikiem praktyk wakacyjnych dla kierunku lekarsko-dentystycznego i kierunku technik dentystycznych na Oddziale Stomatologicznym. Pracownicy Katedry działają także w komisjach zajmujących się problemami dydaktyki m.in. w Wydziałowej Komisji ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia, Zespole ds. Jakości Kształcenia WL na kierunku lekarsko-dentystycznym, Komisji WL ds. Planów i Programów Studiów, w Uczelnianej Komisji Rekrutacyjnej.

Kierownik Katedry jest wiceprezydentem Polskiego Towarzystwa Edukacji Medyczno-Dentystycznej SAPIENTIA, które rokrocznie organizuje Międzynarodowe Konferencje Okrągłego Stołu poświęcone istotnym zagadnieniom kształcenia przed i podyplomowego w stomatologii. Jest także członkiem Uczelnianej Kapituły Czerwonej Róży. Uczestniczy również jako sędzia m.in. w Ogólnopolskich Zawodach w Zakresie Symulacji Stomatologicznej Studentów Kierunku Lekarsko-Dentystycznego organizowanych w ramach projektu *Centrum Innowacyjnej Edukacji Medycznej Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego w Szczecinie*.

Od 2003 r. w Katedrze i Zakładzie Stomatologii Zachowawczej działa aktywnie, zarówno na polu naukowym jak i na polu edukacyjnym Studenckie Koło Naukowe (www.stomatologia-zachowawcza.skn.gumed.edu.pl). Prace naukowe studentów, które powstały w ramach Koła były prezentowane na licznych konferencjach krajowych i zagranicz-

Uroczystość wręczenia Laurów Medycznych. Prof. Barbara Kocharńska z nagrodzoną studentką Hanną Sobczak, Warszawa, PAN, 2011 r.

nych, były także nagradzane i wyróżniane. Za jedną z prac w 2011 r., studenci uzyskali honorowe wyróżnienie Wydziału V Nauk Medycznych PAN „Laur Medyczny im. Doktora Wacława Mayzla”. W ramach Koła studenci prowadzili także liczne społeczne akcje edukacyjne na rzecz mieszkańców Trójmiasta, które były niejednokrotnie objęte honorowym patronatem Rektora GUMed i Prezydenta Miasta Gdańska (m.in. akcja prowadzona w szkołach rodzenia pod hasłem *Mamo, nie chcę mieć próchnicy*). Akcja prowadzona pod hasłem *Dzień dobry. Uśmiech do kontroli* została wyróżniona w marcu 2017 r. w kategorii Akcji Promujących Zdrowie w Konkursie SAMO-RZĄDŹ. Członkowie Koła brali również aktywny udział m.in. w takich wydarzeniach jak Dni Otwarte GUMed, Trójmiejski Festiwal Zdrowia, Medyczny Dzień Nauki, Piknik na Zdrowie, Bałtycki Festiwal Nauki, Akcje Promocji Zdrowia Jamy Ustnej, Festyn Rodzinny Gdańsk Dzieciom na PGE ARENIE – Strefa Zdrowia Dziecka. Ponadto członkowie Koła, współpracując z Gdańskim Oddziałem PTSS, uczestniczyli w organizacji III i IV Ogólnopolskiej Konferencji PTSS *Operacja Trójzęb*, które odbyły się w Gdańsku w 2014 i 2016 r. Za swoją działalność w 2011 r. Koło uzyskało prestiżową nagrodę Stowarzyszenia Czerwonej Róży dla najlepszego Koła Naukowego Uczelni Trójmiasta. Członkowie Koła byli dwukrotnie nominowani przez Uczelnię do indywidualnej nagrody Czerwonej Róży dla najlepszego studenta Uczelni Trójmiasta (w 2012 i 2017 r.). Po ukończeniu studiów członkowie Koła niejednokrotnie zasilali kadrę naukowo-dydaktyczną również naszej Uczelni, względnie kontynuowali działalność naukową w ramach studiów doktoranckich.

Działalność organizacyjna

Pracownicy Katedry aktywnie uczestniczą w działalności organizacyjnej Uczelni, będąc członkami Senatu (dr M. Pellowska-Piontek od 2012 r., kierownik Katedry w latach 2005-2012), a także senackich i rektorskich komisji. W latach 2005-2012 kierownik Katedry pełniła funkcję prodziekana WL i kierownika Oddziału Stomatologicznego, od 2008 r. jest przewodniczącą Senackiej Komisji Statutowej, a od 2012 r.

członkiem Niezależnej Komisji Bioetycznej do Spraw Badań Naukowych GUMed. Pracownicy Katedry zaangażowani są także w działalność Izby Lekarskich, pełniąc z wyboru odpowiedzialne funkcje na różnych szczeblach (B. Lipka, B. Kręglewska). Kierownik Katedry jest Konsultantem Wojewódzkim w dziedzinie stomatologii zachowawczej z endodoncją, aktywnie uczestniczy w kształceniu podyplomowym lekarzy dentystów jako Członek Państwowej Komisji Egzaminacyjnej oraz Członek Zespołu Ekspertów CMKP do opracowania i aktualizacji programu specjalizacji w dziedzinie stomatologii zachowawczej z endodoncją. W 2017 r. w ramach monitoringu zleconego przez Ministerstwo Zdrowia, pracownicy KiZSZ (M. Gidzińska, J. Kowalska-Skabara) prowadzili na terenie województwa pomorskiego badania epidemiologiczne stanu zdrowia jamy ustnej dorosłych w wieku 35-44 lata, koordynowane przez kierownika Katedry.

Utworzenie zaplecza laboratoryjnego

W 2003 r. dzięki staraniom kierownika KiZSZ i przy życzliwym wsparciu prof. dr. hab. Juliana Świerczyńskiego, ówczesnego kierownika Katedry i Zakładu Biochemii utworzono na potrzeby działalności naukowej zaplecze laboratoryjne umożliwiające prowadzenie prac doświadczalnych głównie z zakresu biochemii śliny, a także badań prowadzonych we współpracy z Vrije Universiteit Brussel (VUB) w Brukseli. Należy zaznaczyć, że życzliwe wsparcie dla działalności pracowni Katedra uzyskuje nadal od obecnego kierownika Katedry i Zakładu Biochemii prof. dr. hab. Tomasza Smoleńskiego.

W kolejnych latach laboratorium stopniowo doposażano w sprzęt i odczynniki m.in. ze środków pozyskiwanych na badania naukowe i prace usługowo-badawcze KiZSZ. Pracownicy Katedry doskonalili swój warsztat badawczy na kursach i seminariach, zdobywając określone certyfikaty (J. Ochocińska, M. Łukaszewska). W 2013 r. kierownik Katedry na potrzeby planowanych badań, uczestniczyła w seminarium *Plasma Sources in Plasma Medicine* Leibniz-Institut für Plasmaforschung und Technologie e.V. Greifswald (Niemcy). Obecne wyposażenie sprzętowe zaplecza laboratoryjnego oraz doświadczenie metodologiczne pracowników (w tym uzyskane zezwolenia na prowadzenie prac na zwierzętach,

a także Prawo Wykonywania Zawodu Diagnosty) umożliwiło prowadzenie wielokierunkowych badań śliny w ramach prac statutowych i własnych Katedry. Pozwoliło także na szerszą współpracę z innymi jednostkami naukowymi GUMed (m.in. z Zakładem Mikrobiologii Jamy Ustnej, Katedrą i Zakładem Biochemii, Katedrą i Zakładem Fizyki i Biofizyki, Katedrą i Kliniką Hematologii i Transplantologii, Katedrą i Zakładem Periodontologii i Chorób Błony Śluzowej Jamy Ustnej, Kliniką Chirurgii Szczękowo-Twarzowej, Katedrą i Kliniką Pediatrii, Gastroenterologii, Hepatologii i Żywienia Dzieci, Katedrą i Kliniką Pediatrii, Hematologii i Onkologii, Katedrą i Kliniką Nefrologii, Transplantologii i Chorób Wewnętrznych, Zakładem Ortodoncji), Zakładem Chemii Polipeptydów UG, Katedrą Inżynierii Biomedycznej PG oraz VUB w Brukseli.

Badania przeprowadzone w naszym laboratorium umożliwiły powstanie 11 doktoratów i 2 habilitacji (w tym: 6 rozpraw doktorskich oraz 2 habilitacji pracowników KiZSZ, doktoratu z Katedry i Zakładu Protetyki Stomatologicznej, doktoratu z Zakładu Stomatologii Zachowawczej UM w Łodzi, doktoratu z Zakładu Chemii Polipeptydów Wydziału Chemii UG). Z laboratorium korzystają także członkowie Studenckiego Koła Naukowego i studenci w ramach zajęć fakultatywnych. Obowiązkowe praktyki wakacyjne odbywała m.in. studentka Wydziału Biologii UG. Zaplecze laboratoryjne umożliwiło także wykonanie kilku prac usługowo-badawczych (Badanie wybranych właściwości pasty do zębów produkcji A-Z Medica; Ocena przeciwbakteryjnego działania ozonu z uwzględnieniem oceny przydatności aparatu ATO3 Dentozone firmy Cryoflex Poland, w aspekcie profilaktyki i leczenia niektórych chorób zębów i przyzębia; Ocena cech użytkowych materiału do wypełnień FulFil; Ocena bezcukrowych pastylek Orbit Professional Mint/Orange firmy Wrigley Spearmint w aspekcie wybranych parametrów śliny oraz testów mikrobiologicznych śliny).

Działalność naukowa

W latach 2003-2017 stopień dr. n. med. uzyskało 11 osób (E. Zedler, M. Gidzińska, A. Żółtowska, J. Miczudajtje-Jarosz, A. Bogusławska-Kapała, M. Zając, M. Półjanowska, J. Barwińska-Płużyńska, M. Biegańska, J. Kowalska-Skabara, E. Dzienis), stopień dr. hab. n. med. uzyskały 2 osoby (A. Kusiak i A. Żółtowska). Dorobek publikacyjny Katedry z tego okresu obejmuje 293 publikacje, w tym 77 publikacji pełnotekstowych w czasopiśmie polskich i zagranicznych, 17 publikacji w suplementach czasopism i numerach specjalnych, 2 referaty zjazdowe, 14 rozdziałów w książkach; 1 skrypt; 169 streszczeń zjazdowych w czasopiśmie i materiałach zjazdowych polskich i zagranicznych. Pracownicy Katedry uczestniczyli aktywnie w licznych konferencjach, sympozjach, kongresach i seminariach krajowych i zagranicznych (m.in. w Holandii, Niemczech, Belgii, Hiszpanii, Norwegii, USA, Szwajcarii, Francji), wygłaszali referaty na posiedzeniach naukowo-Szkoleniowych Oddziałów PTS w Gdańsku, Toruniu, Rzeszowie, Koszalinie, Bydgoszczy, Białymstoku, Lublinie. Za prace naukowe otrzymywali nagrody i wyróżnienia: m.in.

Wyremontowane pomieszczenie Katedry i Zakładu Stomatologii Zachowawczej z salą fantomową wyposażoną w unity symulacyjne w budynku przy ul. E. Orzeszkowej 18

Wyróżnienie Komitetu Naukowego Groupement International Recherche Scientifique en Stomatologie et en Odontologie na 48 Kongresie GIRSO we Wrocławiu (2004 r.), Główną Nagrodę Komitetu Naukowego Groupement International Pour La Recherche Scientifique en Stomatologie et en Odontologie na 49 Kongresie GIRSO w Barcelonie (2005 r.), Zespołową nagrodę naukową Rektora II stopnia za badania dotyczące zespołu Turnera (2006 r.); II Nagrodę Naukową Polskiego Towarzystwa Stomatologicznego za pracę opublikowaną w Czasopiśmie Stomatologicznym (2009 r.), I nagrodę na Konferencjach Naukowych w Szczecinie (2015 r., 2016 r., 2017 r.), II nagrodę na Międzynarodowej Interdyscyplinarnej Konferencji Naukowej w Międzyzdrojach (2016 r.). Kierownik Katedry była członkiem Komitetów Naukowych konferencji, kongresów i sympozjów, przewodniczyła sesjom naukowym, wchodziła w skład jury, wygłaszała referaty plenarne. Od 2004 r. jest członkiem Komitetu Redakcyjnego Czasopisma Stomatologicznego (obecnie *Journal of Stomatology*), recenzuje artykuły w renomowanych czasopismach. Recenzowała prace doktorskie, rozprawy habilitacyjne i granty, była także recenzentem monografii *Progress on chemistry and application of chitin and its derivatives* /ed. M. M. Jaworska, Monograph, vol. 11, Łódź, 2006; ISSN 1896-5644.

Pracownicy Katedry są członkami różnych towarzystw naukowych, szczególnie aktywnie uczestniczą w działalności Polskiego Towarzystwa Stomatologicznego pełniąc obecnie odpowiedzialne funkcje m.in. Przewodniczącego i Członków Zarządu Gdańskiego Oddziału PTS (A. Żółtowska, B. Lipka). W 2017 r. kierownik Katedry otrzymała tytuł Honorowego Członka PTS, natomiast w latach 2006-2009 pełniła z wyboru funkcję członka Zarządu Europejskiego Towarzystwa Chitynowego (EUCHIS) z siedzibą w Trondheim (Dep. of Biotechnology, Norwegian University of Science and Technology).

Współpraca międzynarodowa

W latach 2002-2008, w ramach umowy bilateralnej o współpracy naukowo-technicznej między rządami Polski i Flandrii, Katedra aktywnie uczestniczyła w realizacji 3 projektów interdyscyplinarnych. Były one realizowane wspólnie z Vrije Universiteit Brussel (ETRO-IRIS Research Group & Dep. Cons. Dentistry), UA-RUCA Antwerpia (Research Group Microtomography Dep. Biomedical Sciences), Katedrą Inżynierii Biomedycznej PG, Katedrą i Zakładem Fizyki i Biofizyki AMG oraz Zakładem Mikrobiologii Jamy Ustnej AMG. Kierownik KiZSZ była Co-koordynatorem projektu: *Contribution to the development of a novel method of spectroscopic electrical impedance tomography (EIT) with application to the assessment of hidden caries* (2002-2004) oraz koordynatorem dwóch następujących projektów: *Intra – oral digital subtraction radiography, and its application to caries detection* (2005-2006); *Contrast enhanced intra-oral digital subtraction radiography and its application to caries diagnosis* (2006-2007). Nawiązanie i kontynuacja bilateralnej współpracy naukowo-dydaktycznej umożliwiały pracownikom KiZSZ długoterminowe wyjazdy naukowe i dydaktyczne (również w ramach LLP

Erasmus) do Brukseli i Antwerpii. W latach 2002-2007 w ramach tych projektów trzech pracowników naukowo-dydaktycznych KiZSZ (A. Wąsek, A. Lamentowicz, M. Jarząbek) uczestniczyło w kilkumiesięcznych stażach naukowych pracując jako *visiting researcher* w laboratoriach doświadczalnych w Brukseli (VUB) i Antwerpii (RUCA), poznając nowe techniki badawcze i doskonaląc warsztat naukowy. Kierownik Katedry przebywała wielokrotnie na VUB w Brukseli w ramach pobytów krótkoterminowych jako *visiting professor*, natomiast na pobyty krótkoterminowe do KiZSZ przyjeżdżali pracownicy naukowcy z VUB. W ramach tej współpracy, kierownik Katedry współorganizowała wraz z partnerami flandryjskimi i Katedrą Inżynierii Biomedycznej PG dwa międzynarodowe seminaria naukowe, które odbyły się w 2005 i 2006 r. (*1st Workshop: Contribution to the development of a novel method of spectroscopic Electrical Impedance Tomography: with application to the assessment of hidden caries. VUB, Brussel, March 1, 2005*; *2nd Workshop: Intraoral digital subtraction radiography, and its applications to caries detection. VUB, Brussel, March 7, 2006*). W seminariach z prezentacjami ustnymi aktywnie uczestniczyli pracownicy KiZSZ. Kontynuacja współpracy naukowej z Vrije Universiteit Brussel zaowocowała podpisaniem umowy z GUMed w ramach LLP Erasmus na lata 2010-2013 dla pracowników naukowo-dydaktycznych i doktorantów z KiZSZ, a także wspólnymi badaniami z prof. Peterem Bottenbergiem nad sztuczną śliną. Jednym z efektów tej współpracy były także doktoraty pracownika Zakładu Mikrobiologii Jamy Ustnej oraz doktorantki ETRO-IRIS Research Group VUB.

Tematyka prowadzonych badań

Badania prowadzone przez Katedrę są w dużej części interdyscyplinarne, mają nie tylko charakter poznawczy, ich wyniki mogą być wykorzystane także w praktyce kli-

Przedstawiciele Studenckiego Koła Naukowego przy Katedrze i Zakładzie Stomatologii Zachowawczej z Nagrodą Czerwonej Róży (2011 r.)

Członkowie Studenckiego Koła Naukowego przy Katedrze i Zakładzie Stomatologii Zachowawczej z prof. Barbarą Kochańską

nicznej. Najwięcej badań dotyczyło i dotyczy śliny i jej roli w fizjologii i patologii jamy ustnej. Analizowano skład i właściwości śliny, a także stan jamy ustnej m.in. pacjentów będących w różnym okresie po przeszczepie szpiku, pacjentów z chorobą „przeszczep przeciwko gospodarzowi”, pacjentów z nieswoistym zapaleniem jelit, pacjentów z chorobami nerek, osób leczonych aparatami ortodontycznymi, a także osób w starszym i podeszłym wieku. Badany jest skład śliny w aspekcie jej przeciwdrobnoustrojowych i remineralizacyjnych właściwości. Część badań dotyczy czynników wpływających na wydzielanie, skład i właściwości śliny mieszanej (m. in. wpływu rodzaju i czasu trwania stymulacji). Wielokierunkowe badania śliny uwzględniają możliwości wykorzystania jej jako materiału diagnostycznego, a także jako środowiska na potrzeby stomatologicznych modeli doświadczalnych. Obecne badania w modelu doświadczalnym Zespołu Sjögrena dotyczą oceny aktywacji czynnika transkrypcyjnego NF- κ B. Znaczna część badań obejmuje wybrane zagadnienia z zakresu epidemiologii, patologii, terapii i profilaktyki chorób jamy ustnej. Badano m.in. udział drobnoustrojów beztlenowych w przewlekłych procesach zapalnych tkanek okołowierzchołkowych zęba, oceniano *in vitro* przeciwbakteryjne działanie ozonu w aspekcie profilaktyki i leczenia niektórych chorób zębów. Również w modelu *in*

vitro oceniano i obrazowano różnymi metodami zmiany w tkankach zęba w przebiegu procesu próchnicowego, zmiany w szkliwie po zastosowaniu preparatów wybielających, past remineralizacyjnych i sztucznej śliny. W warunkach imitujących środowisko jamy ustnej w obecności różnych metali analizowano występowanie prądów elektrolitycznych. U pacjentów z wadami zgryzu na różnych etapach leczenia ortodontycznego, monitorowano siły żucia i nagryzania za pomocą gnatodynamometru z wykorzystaniem autorskiego programu komputerowego. Badania epidemiologiczne dotyczyły m.in. stanu zdrowia jamy ustnej i potrzeb leczniczych osób w starszym wieku oraz wybranych grup wieku populacji okręgu wileńskiego. Badania uwzględniały wpływ środowiska, stosowane formy profilaktyki, ogólny stan zdrowia i stosowane terapie. Tematem dużej liczby badań są właściwości niektórych biopolimerów (głównie pochodnych chityny) i syntetycznych peptydów w aspekcie możliwości ich wykorzystania w stomatologii. Obecnie Katedra w ramach prowadzonej współpracy wykonuje badania śliny na potrzeby projektów realizowanych przez Katedrę i Klinikę Pediatrii, Hematologii i Onkologii GUMed (dotyczy dzieci z Zespołem Sjögrena), Katedrę i Zakład Periodontologii i Chorób błony Śluzowej Jamy Ustnej (dotyczy osób używających e-papierosy) oraz Klinikę Chirurgii Szczękowo-Twarzowej (dotyczy pacjentów przyjmujący leki antyresepcyjne).

Podsumowując, należy podkreślić, że od 1950 r. do dziś, Katedra i Zakład Stomatologii Zachowawczej wraz z niektórymi jednostkami Oddziału Stomatologicznego prowadzi swoją działalność w zaadaptowanym na potrzeby stomatologii budynku przy ul. Elizy Orzeszkowej 18. Być może już w niedalekiej przyszłości Katedra i Zakład Stomatologii Zachowawczej i wszystkie pozostałe jednostki Oddziału Stomatologicznego, będą mogły kontynuować i rozszerzać swoją działalność w nowo powstającym Centrum Uniwersyteckiej Stomatologii Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego.

prof. Barbara Kochańska,

kierownik Katedry i Zakładu Stomatologii Zachowawczej

Nagroda dla naukowca

Dr n. farm. Robert Kowalski, adiunkt Zakładu Terapii Monitorowanej i Farmakogenetyki został wyróżniony w kategoriach: na najlepsze doniesienie naukowe oraz na najlepszy plakat zaprezentowane podczas I Wrocławskiego Spotkania Medycyny Laboratoryjnej. Konferencja odbyła się 23 marca br. w Uniwersytecie Medycznym im. Piastów Śląskich we Wrocławiu i została zorganizowana pod hasłem *Wyzwania, możliwości i trendy w diagnostyce*. Współautorami pracy są: Agnieszka Ćwiklińska z Zakładu Chemii Klinicznej, Aleksandra Fijałkowska, Gabriela Bednarczuk z Sowa-med Sp. z o.o. oraz Ewelina Kreft, Piotr Pikul i Krzysztof Lewandowski z Zakładu Terapii Monitorowanej i Farmakogenetyki. Nagrodzona praca dotyczyła jakości oznaczeń metotreksatu w polskich laboratoriach uczestniczących w międzynarodowym programie zewnętrznej oceny jakości. ■